

Branko Gradišnik

**MED TVOJIM
KLADIVOM IN NAKOVALOM**

Branko Gradišnik

**MED TVOJIM
KLADIVOM IN NAKOVALOM**

UMco

UMco, Ljubljana, 2013

Branko Gradišnik
MED TVOJIM KLADIVOM IN NAKOVALOM

© Branko Gradišnik in UMco d. d. 2013

Izdajatelj in založnik: UMco d. d.

Zbirka Preobrazba

Soustanovitelj knjižne zbirke Preobrazba je dr. Janez Rugelj.

Urednik: Samo Rugelj
Pomočnica urednika: Renate Rugelj
Oblikovanje ovitka: Žiga Valetič
Postavitev: Vesna Paradiž in Tina Šebenik
Tisk: NTD d.o.o.
Naklada: 300 izvodov, 1. natis
Ljubljana, 2013

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

159.922.2(044)

GRADIŠNIK, Branko, 1951-

Med tvojim kladivom in nakovalom / Branko
Gradišnik. - 1. natis. - Ljubljana : UMco, 2013. - (Zbirka
Preobrazba)

ISBN 978-961-6803-71-7

266933504

UMco d. d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
tel.: 01/ 520 18 39, e-pošta: bukla-urednistvo@umco.si, www.bukla.si

VSEBINA

Je res vse skupaj tako preprosto?	7
Izgubljena	15
Epilog	59
Kako iz shizoidnega oklepa?	64
Epilog	80
Kako da se vedno tik pred ciljem obrnem?	81
Epilog	117
Kje je moški, ki bi se mu prepustila?	123
Epilog	145
Ne bi rada pustila koga na cedilu	151
Epilog	169
Ko se luščita koža in duša	173
Epilog	192
Naj ji zaupam?	196
Epilog	241
Alica v Nečudežni deželi	246
Epilog	277
Pogumni zajček	278
Epilog	291
Kdo sploh je ta moški?	302
Epilog	336
Literatura, ki jo priporočam v pismih	339

JE RES VSE SKUPAJ TAKO PREPROSTO?

Moji knjigi *Sreča* (2009) in *Sreča za 2* (2010) sta »padli na plodna tla«. Mislim, da sta že davno razprodani, a še vedno mi pišejo bralke in (sicer bolj redki) bralci, ki se v njej prepoznavajo.

V nekaterih teh pisem se ponavlja vprašanje: »Ali je res vse skupaj tako preprosto?«

Odgovarjam: včasih je, včasih ni.

V *Sreči* in v *Sreči za 2* so objavljena pač tista dopisovanja, ki so ustrezala prvotnemu formatu: se pravi, ponavadi je šlo zgolj za vprašanje z anamnezo in moj poskus diagnoze, včasih s pridanim predlogom, kaj bi veljalo poskusiti. Tam za mojimi spodbudnimi sklepnimi besedami se je praviloma šele začejalo potovanje, bodisi terapevtsko bodisi samoiskalsko, ki ga korespondenca ni več spremljala, vsaj ne javno. Iz nekaterih poznejših javljanj dopisovalk vem, da se je včasih kriza, ki je sprožila pismo, res razpletla ali ublažila, včasih pa so se reči vlekli naprej ali še zakomplicirale. Tako je tudi pričakovati, kajti v življenju ni razen smrti nič dokončnega. V resnici ljudje v prvi polovici življenja iznahajamo za mlada leta povsem ustrezne rešitve, ki pa jih moramo v drugi polovici prej ali slej revidirati. Nove in nove zahteve se nam zastavljajo, in če jih nehamo reševati, se kmalu znajdemo v vegetirajočem stanju, ki ga je filozof Thoreau poimenoval »živeti tihi obup«, v katerem večina ljudi »dočaka grob z nikoli peto pesmijo v sebi«. »Epilogi«, ki sklepajo dopisovanja v tej knjigi, torej niso dejanski epilogi, ampak samo »vmesna poročila« ...

Objavljenih je resda tudi nekaj primerov, ko se je korespondenca nadaljevala do vsaj nakazanega izida; nekateri se končujejo z »optimistično noto«, ta ali oni ob vsem prizadevanju udeleženih ne zmore »zapeti«, eden pa izkazuje tudi očitno, čeprav dostojanstveno nezadovoljstvo vsaj enega od udeležencev

z mojim nasvetom. Najbolj intriganten je morda prvouvrščeni: dopisovanje se je nehalo na točki, ko je bilo prav, da se neha – a ko je obenem tudi grozilo, da se bo prekinilo iz napačnih razlogov ... (Že v času tiska sem dobil glas, ki je potrdil prvo.)

Iz dobljenih odgovorov se zdi dokaj razvidno, da je »objektnorelacijska teorija«, s katero sem praviloma pojasnjeval etiologijo problemov, marsikomu olajšala pot k nadaljnjemu samoumevanju in samosprejetju. Še bolj pa je po mojem razvidno, da lahko pomaga k boljši duševni ali eksistencialni zdravosti že sama pripravljenost korespondenta, da odpiše na vsako nadaljnje pismo (razen včasih sredi terapije, ko začasno neodzivanje pomeni tiho – in pozneje po potrebi pojasnjeno – terapevtsko priznanje klientu, češ da je ne glede na svoje dvome kar dobro sam od sebe kos težavam in da potemtakem ni bilo potrebe po odpisovanju na njegova vprašanja). Resnica je najbrž tudi, kar je trdila moja prijateljica in psihiatrinja Danijela Šurlan Čas, češ da ga ni človeka, ki ne bi bil zmožen zdržati bremena še tako resne diagnoze, če je le vsak dan deležen vsaj po četrto ure posluha in pozornosti od osebe, ki jo ima rad. Toliko lažje je seveda v obravnavanih primerih, kjer gre v velikanski večini za eksistencialne nevrotizme oziroma »tegobe žitja in bitja«, kot temu pravi T. Szasz. Najbolj razvidno pa je po mojem, da se iz teh desetih korespondenc potrjuje samoumevnost ljudskega spoznanja, da je »vsak svoje sreče kovač«. Reklo pomeni pač, da se je treba za dosego sreče predvsem potruditi. Kdor ne premore moči, da bi tlačil meh in vihtel kladivo, poguma, da bi se nastavil žaru (notranjega) ognja, in želje, da bi se naučil »kovati železo, dokler je še vroče«, skratka, kdor ni pripravljen delati na sebi, se ne more prekovati iz zarjavelosti prejšnjega Sebe (ali pravzaprav Nesebe). Terapevt je zgolj za osvetljavo, morda tudi oskrbi primerno tehniko in kdaj opozori, če kdo maha in maha, a pri tem pazi, da ne bi »prizadel« železa.

Vidim, da je prispodoba posiljena, a jo bom pustil, ker je v tej dejavnosti celo taka prispodoba boljša od neposredne razlage.

Naslove sem ponekod dopisal jaz, bodisi ker se je dopisovalki preveč mudilo, da bi ga sploh zapisala, ali pa ker je celotna korespondenca zavila daleč od začetne naslovne teme. Okoliščine so seveda spremenjene ali prilagojene, da primeri ne bi bili prepoznavni v svojem okolju in da ne bi bil kdo prizadet ali se čutil prizadetega. Korespondenca je ponekod tudi precej okrajšana ali strnjena (iz več pisem v po eno ipd.). Pisma so pravopisno skorigirana, ne pa zlektorirana (tako da se po stilu še vedno lahko prepozna človek). Nisem si pa v njih dovolil nikakršnih posegov, ki bi od mene terjali, da *post festum* spreminjam vsebino, črko in duha svojih dejanskih odgovorov. (Ponekod bosta natančna bralka in bralec morda opazila, da so si nekateri podatki notranje navzkriž. Do tega povečini ne prihaja zaradi mojih površnih popravkov, ampak ker dopisovalke, ki so si v začetni nezaupljivosti ustvarile »nadomestne življenjepise«, v nadaljevanju, ko se bolj sprostijo, pozabijo na to, pa se jim kaj zareče. A to so nepomembne podrobnosti.)

Za boljše razumevanje strokovnih temeljev in pomenskega polja uporabljene terminologije bralke in bralce napotujem na prvi dve knjigi v »seriji«, naslovljeni *Sreča* in *Sreča za 2* (obe izšli pri založbi UMco).

Na koncu naj povem, da je bila prva knjiga v seriji zame enako presenetljiva kot kaka neznana, nikdar poprej okušana jed, tretja pa je kot jagoda sredi smetane, ki prekriva biskvit.

Moja osebnost, ki se je oblikovala pod vplivi književniške klime v družini, je bila spočetka naravnana tako, da sem si prizadeval psihološke razvojne naloge, kakor so se mi zastavljale (in ki se zastavljajo slehernemu človeku), reševati predvsem z besedovanjem in ne z dejanjem, kaj šele z bitjem. Razumljivo je, da dolgo nisem prišel dlje od bleščočih, a tudi slepečih poskusov iznašanja notranjega sveta (*Zemlja zemlja zemlja*, recimo). A ko

sem se končno ustavil in se iskreno izprašal o smislu svojega pisanja (in življenja), sem si moral nazadnje priznati, da je vsa ta fantazija in sanjarija zdravilo, ki zaleže v lahkomiselni mladosti – razpotegnjeni recimo tja do Dantejeve »*nel mezzo del cammin di nostra vita*« – pozneje pa je kvečjemu eskapistična razvada, ne ubesedovanje Življenja, pač pa njegovo preglaševanje, njegovo glušenje in celo njegovo spodrivanje. Torej sem se zaobljubil, da bom govoril resnico – oziroma tisto, kar mislim, da je res, tisto, kar čutim, da ni sprenevedanje. O tem sem menda govoril, ko sem neke v *Mistifikcijah* pred četrto stoletja pridušal, da želim pisati tako, da bi besede tekle kot bistra voda prek kamenja. Kamenje je konkretno, zaresno, čvrsto, vendar neživo, voda, tekoča voda, je kot živa – naš pes se spušča v nenehne dialoge s slapovi in žlebovi in parkovnimi brizgalkami – in njen nevidni tek barva negibno kamenje in mu daje živost. To sem si programsko, obsedensko želel doseči: da bi konkretnost, ki jo opisujem, zažarela skozi pod tokom nevidnih besed, ne da bi jo te s svojim poživljanjem kakorkoli pačile. V življenju se mi je preobrat kar dobro posrečil, pri pisanju pa sem moral nazadnje priznati, da je celo najbolj resnicoljubno ali prostodušno lovljenje resnice še vedno obsojeno na ječo literarne konvencije, bralskih pričakovanj in abstrakcije, ki je jeziku prirojena. In tu je tudi šibki, nikdar zanesljivi subjekt, ki ga prav razumetje oddaljuje od življenja, tako da mu nazadnje od vsega na svetu preostane edino vztrajanje iz avtentične notranje potrebe – a prav njeno gonilo se mu prikriva in izmika zelo podobno, kot se ljudem, ki mi pišejo iz stiske, prikriva in izmika njeno gonilo ...

Nič, kaj čmo. Omejil sem se na »nelažnive žanre« – humor, potopis, dnevnik, esej – in čakal, da se mi morda le odpre. Občutek včasih ni bil prijeten, kajti mislil sem, da sem v tem in takšnem iskalstvu osamljen. In preziran. Vsaj pri nas imajo navado avtorja, ki si noče več izmišljati, odstraniti s polja literarne kritike (in zgodovine) z diagnozo »ustvarjalne presahlosti« in/

ali »polliterarnosti«. Čutil sem, da sem v svojih nerazumljenih prizadevanjih zelo sam, ne le v naši sredi, ampak nasploh. Nazadnje sem leta 2007 le izdal nekaj, kar ni bilo »ne pravljica ne pratika« oziroma »ne voda ne kamen«, obsežno pisanje z naslovom *Roka voda kamen*. Za podlago so bili moji dnevniški zapisi iz začetka 1990. let. Šele leto dni zatem sem odkril prvi namig, da obstaja literarnozgodovinska žanrska vzporednica. Susan Sontag je v predgovoru k Cipkinovemu romanu o Dostojevskem – *Poletje v Baden-Badnu* – napotovala na Japonsko v obdobju *taišo* (obdobju Velike pravičnosti, od 1912 do 1926), kjer se je kot visoko cenjena žanrska forma *šišosecu* oblikoval »jaz-roman«: resničnosti zvesta prvoosebna pripoved, ki si zgolj iz obzirnosti do drugih udeležencev privošči ponekod neogibne fabulativne ovinke ali preskoke. Moj *šišosecu* je resda doživel nekaj lepih pohval, a predvsem feministična kritika ga je zelo raztrgala, in razboljen – kajti razgaljenega udarci pač še toliko bolj bolijo – sem opustil nadaljnje iskanje v tej smeri. Kot »pisatelj« sem torej umolknil, rekel sem si, da za vselej. Zaklenil sem laboratorij in vrgel ključ proč. Zdaj sem bil le še »pisec« ...

Ko sem leta 2006, mislim, sprejel vabilo ge. Božičeve, naj prevzamem pri reviji *Elle* položaj odpisovalca ljudem v stiski, mi ni niti v sanjah hodilo na misel, da sem s tem dobil v roko rezervni ključ do svojega pisateljskega problema ...

Opravljal sem svetovalsko delo v vedri in hvaležni nevednosti, kakor sem ga že znal in zmogel. Sčasoma se je pošte nabralo toliko, da sem gradivo uvrstil v poljudno-teoretičen »priročnik za samopomoč«, ki sem ga naslovil *Sreča* (2009), in leto dni zatem v še poljudnejšo *Srečo za 2*, ki je predstavila predvsem odnosno vlogo ljudi v celotnem življenjskem loku. V tem času je skupaj z nekaterimi prevodi klasičnih psiholoških del v sodelovanju prijatelja Sama Ruglja, ki je v svojem uredniškem delu mimogrede in morda celo nevede na svoj način shodil v čevljih pokojnega očeta, dr. Janeza Ruglja, začela pri njegovi

založbi UMco nastajati v okviru psihološke serije Preobrazba nekakšna »knjižnica za življenjsko rabo« (pred izidom je sijajni avtor Anthony Storr, izšli pa so že Victoria Secunda, Haim Ginott, Oliver Sacks, D. H. Winnicott, Samotova knjiga o teku *Delaj, teči, živi* in *Paleorecept* Robba Wolfa), pač izbor knjig, ki bi jih človek moral vzeti s sabo, ne na samotni otok, ampak na Donneov skupni kontinent ljudi. Zavest o tem, tako rekoč samoodsebnem, nič načrtovanem, a prepotrebem dosežku me je navdajala s ponosom in zadovoljstvom, ki sta odtehtala frustracije občasnih ustvarjalnih skomin. (No, za potrebe ameriške založbe Dalkey Press, ki izdaja vsakoletni almanah *Best European Fiction*, sem resda napisal literarizirano besedilo »Memorinth«, ki pa je povsem zadoščalo mojim merilom iskrenosti; izšlo je v izboru za leto 2012.)

Letos sem za to Samotovo priročno serijo prevajal sijajno samoiskateljsko knjigo *Pri miru sedeti nas uči* angleškega avtorja Tima Parksa, ki bo kmalu izšla. Kmalu sem opazil, da naju z avtorjem, ki živi v Veroni, povezuje množica sinhronicitet ali vzporednic: Parks ne samo da piše, prevaja, rad poučuje in teče, ne samo da ima borderkolija in si je nekoč omislil kajak in ljubi nogomet tako kot jaz, ampak je prav tako kot jaz napisal mdr. tudi humorno knjigo o Italiji; prav tako kot jaz spi samo v gatah in mikici, prav tako kot jaz je trpel od kroničnih urinarnih problemov in doživel zahrbtnen napad prostatitisa (in celo pisal o oddajanju sperme za pregled). A najbolj me je presunilo, ko sem odkril, zakaj je že tolikokrat preskočil od knjige do knjige med fikcijo in »fakcijo«:

»Presedlaš z romana na nefikcijo, ker se na lepem zazdi absolutno bistveno, da pišeš brez ovinkov o tem, kar res kaj pomeni. Drugače ne moreš pisati. Potem pa se zaveš, da ne boš nikoli znal povedati, kaj se je pravzaprav zgodilo, kaj natančno je življenje – prekomplicirano je, preveč neusmiljeno

do ljudi, ki te obdajajo – in se vrneš k fikciji v upanju, da boš sestavil skupaj nekakšno zgodbo, ki bi nudila vsaj pošteno analogijo. Ampak je ne. Ne moreš najti formule, zaradi katere bi se besede zdele potrebne. Cikcakaš med romanom in nefikcijo, ne da bi zmožel biti ali postati sploh karkoli ...»

Torej nisem edini! Ne prestopam se sam na svojem bregu »Temne reke« (kakor se je imenoval sklop ključnih besedil, ki so načenjale to temo v *Mistifikcijah* ...).

Timothy Parks je izrazil moj problem bolj umljivo, kot sem ga kdaj izrazil sam, in tako sem se lahko na smisel mojih (naših) »Sreč« ozrl skozi njegova očala, tako da lahko zdaj laže izrečem, kar sem sicer zaslutil in skušal izraziti že v predgovoru k *Sreči za 2*.

Uvidel sem, da so ta psihološko-svetovalska dopisovanja (in sicer od samega začetka, torej še preden sem jih razvrstil v »trilogijo«) prvi dejansko dosledni, pa čeprav nezavedni kompromis med mojim, zdaj že davnim spoznanjem o tem, da ni mogoče premostiti brezna med objektivnim in subjektivnim, in moje silne potrebe po tem, da bi brezno, če ga ni mogoče premostiti, vsaj tu in tam preskočil.

Ker kaj počnem tu? Resda nisem preskočil brezna, zato pa sem našel način, da si, kot nekoč v osnovni šoli, mi, ki stojimo ob robu, mečemo prek prehoda med klopni papirčke s sporočili – »Tukaj sem!« – »Vidim te!« – medtem ko brezno Zunanjosti zaman čaka na svojo žrtev. Res, kaj bi lahko bilo bolj pošteno od takšnega podajanja – verbalnega, čustvenega, transfernega – med dvema notranjima svetoma, še sploh ker pri pisanju mojih dopisovalk in dopisovalcev ne gre za pisateljske izmišljije, ampak za psihične strukture in procese, ki imajo odločujoč vpliv na njihova konkretna življenja (tako kot tudi konkretna življenja vplivajo na te psihične procese)? Tu ni nobene goljufije, nobenega iluzionizma, čeprav je seveda

veliko priložnosti za zmote in samoslepila. Res je, iz obzirnosti do udeleženih okoliščine transponiram, ključne dogodke nadomeščam z njim sorodnimi, a neprepoznavnimi, izdajalske podrobnosti preskakujem, praznine pa potem tu in tam zaflinkam, a tudi tako zabrisana Zunanost vseskozi korespondira z Notranjostjo. Morda je reka nasploh še temna, a tu v sotočju je bistra. Tu berem, v besedah in med vrsticami, kar o sebi napiše Drugi – in mu v besedah in med vrsticami odpisujem kot njegov Drugi. To početje je zelo hvaležno za Oba, mislim. Pa tudi za nejenljivega pisatelja v meni, ki si je končno našel torej zvesto publiko – vsakokrat eno samo konkretno, živo osebo, ki bere o Sebi, kakršna prihaja iz Mene živega in konkretnega.

Zelo sem hvaležen, da mi je omogočeno to srečonosno početje, pa čeprav morda ne ustreza merilom literarne kritike, saj je le polavtorsko in polliterarno, to srečevanje dveh duhov nad »Svetlo reko«, in morda še Tretjega, ki tole bereš.

Branko Gradišnik, spomladi 2013

IZGUBLJENA

Pozdravljeni, kar veliko poguma sem morala zbrati, da vam pišem. Je pa res, da sem trenutno v hudi stiski in krizi, tako da sem poslušala svoje utrujene notranje glasove in se določila, da se vam razgalim. Ravno kar sem prebrala vašo najnovejšo knjigo *Sreča za dva* (ni mi še uspelo prebrati tiste prejšnje, ta prve), sicer ste eden mojih najljubših slovenskih pisateljev, piscev, veliko vašega »nepsihološkega« sem že prebrala, enkrat sva se celo seznanila, z vami in vašo ženo smo celo malce poklepetali. Ampak pustimo to ob strani. Hočem reči le, da sem v tej vaši zadnji knjigi našla marsikak odgovor za marsikak svoj problem in tegobo. In da čutim, da vam lahko zaupam in da mi boste vsaj delno lahko pomagali, da se mi pokaže malce sonca izza oblakov.

Torej, stara sem še ne 30 let, diplomirana karkoli že sem, mati dveh majhnih otrok, v že precej časa razpadajočem partnerskem odnosu s petnajst let starejšim moškim, ki je zaradi mene pred leti zapustil ženo in takrat petletnega sina. Z njim se pozna že zelo dolgo, jaz sem bila še rosna najstnica, ko sva se spoznala, med nama pa je počasi raslo veliko prijateljstvo, bil je moj zaupnik in najboljši moški prijatelj. Ko je bil v prejšnji vezi, me je celo spoznal s svojim prijateljem, s katerim sem potem hodila štiri leta. To najino prijateljstvo (spet govorim o zdajšnjem partnerju) je parkrat preskočilo tudi v intimno druženje, torej sva na nek način imela afero, ki se je začela (seveda s tuintamšnjimi prekinitvami) razvijati v nekaj več. Jaz sem bila takrat samska, on pa že poročen. Ko sva si postala intimna, ga je prijelo, da bi se ločil, a meni se ni zdelo prav, zato sem se umaknila, ubežala v vezo z nekim mojim vrstnikom (soštudentom). To prijatelju in bivšemu ljubimcu, ki

sem ga imela ves čas neizmerno rada, nikakor ni dišalo in me je hotel na vse pretege dobiti in imeti zase. Pustil je ženo, se ločil in me s tem prepričal in pridobil. A sva potem še nekaj časa skrivala zvezo, ker nisem želela biti kriva za nekaj, česar v resnici nisem bila kriva. Tako lahko danes komaj kdo sluti, da se je ločil zaradi mene. Mislim pa, da imam nekje globoko v sebi občutek slabe vesti. Živimo sicer v Lj., a saj veste, kako je v Sloveniji, vsi, ki malo štrlimo čez, smo vsepovprek prepleteni in povezani, pač tipično slovensko, vsak o vsem ve vse in še več. Z bivšo ženo in otrokom ima mož kar OK odnos, njegovega sina sem lepo sprejela, bivša žena me sicer ne mara preveč, ampak jo po svoje razumem, saj tudi ona meni nikoli ni bila simpatična – pač dve močni samici.

Kakorkoli, najprej sva se imela prekrasno, večina stvari je bila na svojem mestu, skupaj sva uživala, potovala – on ima namreč tak poklic in sem velikokrat šla z njim. Preselila sem se k njemu in zanosila, niti ne tako nenačrtovano, po enem letu. Tako so se takrat moja pota, želje in cilji preusmerili – namreč prej sem mislila ostati na faksu kot mlada raziskovalka in delati akademsko kariero. Zdaj pa pride za vse pomemben del – sem namreč iz ambiciozne, intelektualne, družbeno visoko kotiranem družine – mama je sicer šla narazen (nista bila poročena) z mojim očetom alkoholikom, razvajenim maminim sinčkom na egotripu, ko sem imela komaj nekaj let. Sploh se ne spomnim, da bi bili kdaj družina. On jo je varal in bil tu in tam tudi nasilen do nje, je pa res, da je potem varala tudi ona njega in ga v bistvu pustila zaradi mojega očima (sicer je tudi oče takrat baje že sedel na več stolčkih).

Očim me je sprejel kot svojo in še danes imava prekrasen odnos, za kar sem res lahko hvaležna, saj je vedno skrbel zame, v vseh pogledih, in me ima iskreno rad. Tudi z očetom sva nekje do mojega 13. leta imela redne stike, predvsem med vikendi, saj sem še največ zaradi babice, njegove mame, rada zahajala

k njim. Dobila sem tudi polbrata, na katerega sem bila kar ljubosumna, in z njim se tudi zdaj ne razumem oz. sva si tujca. Najin oče je kmalu seveda še bolj odlutal, uničil še dve družini, sicer mu je uspelo postati suh, tako da z njim zdaj počasi ustvarjam nekako normalen odnos, čeprav gojim veliko jeze in zamer do njega (na nek način ga celo krivim za babičino smrt – to je sicer druga zgodba, ampak doživela je srčno kap, medtem ko se je on nekje skurbal, ko bi moral ravno k njej, in je zato bila prepozno prepeljana na intenzivno).

V primarni družini, kjer sta mama in očim zmeraj delala kariero, družino pa zato postavljala na drugo mesto (res veliko sem bila pri obeh babicah), sem dobila še polsestro, ki je osem let mlajša od mene – imava se neznansko radi, saj sem ji bila druga mati in ogromno časa preživela z njo ter skrbela zanjo. To je bila velika odgovornost zame in še danes pravim, da imam močan čut za to, da moram poskrbeti za vse bližnje, kot nekakšna mati Tereza.

Materine ljubezni in topline mi je manjkalo, nismo veliko časa preživeli skupaj, razen na dopustih, kjer je bilo vedno zelo lepo in imam krasne spomine. Babici, ki sta me v bistvu edini vzgajali po nekih »predpisih«, sta bili ena negovalka v vrtcu, druga pa medicinska sestra, tako da vedno pravim mami, da je lahko srečna, da sem imela kot babici dve profesionalki, ker sicer bi sigurno kasneje v življenju zalutala. Da povem še to, moja mama je bila spočeta slučajno in je rasla brez očeta, do četrtega razreda celo pri svoji babici in dedku, brez mame, ker je bila ta zaposlena v drugem kraju in se ni še spodobilo biti samohranilka. S svojo mamo nikdar ni imela toplega, pristnega odnosa.

Skratka, da se vrnem – prvič zanosim – oba s partnerjem sva bila presrečna, moji seveda tega niso ravno lepo sprejeli, saj so od mene pričakovali kaj več, kot da bom le gospodinja in mati – službe si namreč po diplomi in med magisterijem

nisem iskala, saj sem se zavestno odločila, oziroma sva se skupaj s partnerjem, da bom do punčkinega drugega leta doma, da bom skrbela za ognjišče in družino. S tem sem seveda kontrirala svoji mami, ona pa je po eni strani včasih bila ponosna name, včasih pa jezna in razočarana, ker je njena ambiciozna, talentov polna hči tako zbežljala na njej tuja pota. Je pa sestra recimo hodila k meni na kosilo iz šole vsak dan, in prav tako tudi mama in očim, če že ni bil službeno odsoten. Takrat sem bila pa super, čeprav sem zmeraj poslušala, kdaj bom šla delat, pa kdaj bom dokončala magisterij ... Moj partner je od nekdanj imel prijateljski odnos z mojima, in seveda so bili prijatelji, še preden sva midva začela. (Očim in partner sta se poznala iz službe.) Očim je bil kar vesel, da sva pristala skupaj – pač je svojo hčer oddal v roke, ki jih spoštuje in jim zaupa.

Da povem še o družini partnerja – je totalen mamin sine, z očetom so zelo malo skupaj živeli, saj je bil v tujini, tako da tudi njegova družina ni bila vzorna, kot se predstavlja navzven. Oče je stalno varal, mamo dajal v nič, jo pred vsemi poniževal, skratka ona je bila in je stalno trpeča žena, neljubljena od svojega moškega. Zato je nase privezala najprej sina in nato še, sicer malo manj, osem let mlajšo hčer. Sedaj pa isto počne z vnuki – kompenzira z ljubeznijo. Sicer je dobra kot kruh, vse bi naredila za svoje najbližje, ampak je pa naredila toliko gorja s tem, ko je sinčka zavijala v vato in mu ni pustila nikdar pasti ali dobiti brazgotine. Ona nikoli nič ne reče, v nič se ne vmešava, sama apatija jo je. Oče pa mačist, šovinist, s katerim se nikoli nisva preveč marala, ker jaz človeku, ki ni moja krvna grupa in mi ne diši, dam to takoj vedeti.

No, po prvem otroku sem še enkrat, tokrat res načrtovano zanosila, omislili smo si hišo, sledila je selitev. Moja mama z mano takrat dva meseca ni govorila, ker sva se tako hudo skregali, čeprav je v deklico totalno zaljubljena in se včasih celo obnaša, kot da je ona mama, ne babica. Da povem še to, zavestno

sem sprejela partnerja takšnega, kot je, vedela sem, da je mamin sine, razvjen, nežen, požensčen, mogoče celo malo latentno homoseksualen, metroseksualec, hudo samovšečen in z visoko samopodobo, hedonist ... Z vsem svojim bitjem sem se mu predajala in se zanj razdajala – seveda sem dobivala tudi jaz kaj v zameno, saj imam marsikatero prej opisano lastnost tudi sama ... Skratka, bila sem mu mama, žena, ljubica, kurba, svetnica, gospodinja. Vse, kar je hotel. In bila, bili smo srečni. Sicer z rednimi lažjimi prepiri glede bivše žene, sina, njegovih staršev ... Vse je bilo zmeraj na meni, jaz sem poskrbela za vse, razen za dohodke. Tudi pri seksu, za katerega moram reči, da je bil, ne zmeraj, ampak globalno pač super, odličen – sproščen, skupaj sva se razvijala, učila, si govorila o domišljijah, fantazijah – sem bila, ko mi je seveda moje hormonsko stanje dopuščalo, zmeraj jaz pobudnica, napadalka. Vendar kasneje dva otroka, hiša, izčrpanost, utrujenost tudi niso bili več ravno stimulansi za burno spolno življenje. Res pa je, da tarnal in očital tega ni skoraj nikoli. Torej, njegove pomoči ni bilo kaj dosti, saj sem tudi jaz bila mnenja, da če sem jaz doma in on služi, mu ni treba še, da bi pomagal doma. Tudi kot oče je bolj na easy, sicer daje ljubezen in toplino, vendar se otrokoma ne posveča, ni aktiven z njima in tudi tukaj čaka na mojo roko, celo pri sinu iz prvega zakona. Dva otroka, hiša (ki je bila projekt enega leta, za vse sem bila sama) ... vse je prišlo za mano ... in kar naenkrat sem se ustavila, vprašala, zaboga, kje pa sem tukaj jaz, pogrešam se, izgubila sem se, ne morem več, pregorela sem ... Ok, moram reči, da sem v vsem tem, po obdobjih vseeno gojila svoje hobije, kolikor se je dalo – badminton (po prvem porodu sva ga celo veliko preigrala skupaj), kolo, tu in tam kino, knjige, druženje s prijatelji – ampak za vse to sem zmeraj morala sama poskrbeti. Skratka, znašla sem se pred temnim zidom. Partner je nepričakovano izgubil redno zaposlitev, sicer mu druga služba prinese dovolj zaslužka, ampak mentalno ga

je kar zdrvalo. Jaz sem si začela iskati službo, tarnala sem mu, kaj se mi dogaja. Vedno več prepirov, oddaljevanja, nisva se več poslušala ...

Spoznala sem nekega moškega, ki živi v Švici, videla sem ga sicer le enkrat, izmenjala sva si e-naslove in ostala v stiku – na skrivaj sva si pisala vse bolj in bolj intimne, erotične maile. Nekaj časa mi je bilo ok, sicer sva se dogovarjala, da se dobiva v živo, a ni bilo nič iz tega. Nato pa se je slučajno pojavil moški, ki je letnik mojega partnerja, se tudi poznata, dva alfa samca ... s katerim sem enkrat že dolgo nazaj malce »zastranila« – in povedala za to partnerju (ki pa je bil takrat še nič drugega kot prijatelj) ... Ta moški ima podobno zgodbo kot jaz, dva otroka, ženo, ki je histerična bolnica, večinoma preleži v postelji vse dneve, ker se ji sicer vrti in ima neke bliske v glavi ... nekaj se sicer trudita in vzdržujeta vezo, ampak mislim, da bo vsak hip propadla. S tem moškim sva parkrat seksala, predvsem pa sva se veliko pogovarjala, bila terapevta drug drugemu ... Jaz sem se malo zaljubila in že malce sanjarila, kako bi lahko bila skupaj, čeprav vem, da je to skoraj nemogoče, saj sva oba v ruševinah.

Moj partner je takrat našel izpisek esemesov, ugotovil, kdo to je, skratka, totalna štala ... sicer mi je kao oprostil in šel čez, ampak je zanj to bil prevelik šok, padec, je nenormalno prizadet ... Na koncu, ko je videl, da je stvari zelo težko rešiti (bila sva 5x na nekih energetskih duhovnih terapijah – seveda ni bilo iz njih nič!), je čisto zblaznel, me vrgel z otrokoma iz hiše, zamenjal ključavnico, dal namestiti alarm. Ker se je agonija vlekla, sem ga bila prisiljena prijaviti policiji. Sicer ga skoraj nič ni doma, ker je ogromno na poti, sploh ne vem, kako bova reševala stvari, sicer komunicirava zaradi otrok, nekako probava biti mirna in trezna. Ampak sva oba čisto izgubljena, zaslepljena s svojimi egoističnimi čustvi. Vsak vidi samo sebe, svojo bolečino in trpljenje. Strinja se, da se še imava rada, vendar

jaz trenutno ne vidim izhoda. V ves šmorn so vpleteni vsi, od prijateljev, staršev ... kratka, totalna katastrofa. Oba sva se osmešila, on je hotel uničiti moje dostojanstvo in ugled s tem, ko je vsem raztrobil, da ga varam, čeprav jaz trdno vztrajam, da ni bilo med nama z »ljubimcem« nič fizičnega, le esemesi in pogovori. Mož pa hkrati vztraja, da naj se odprem, mu povem resnico, da mi bo lažje. Poleg tega pa imam še slabo vest kot mati, češ da nisem dovolj dobra za otroka, čeprav res veliko časa posvečam njima in sem z njima. Sem tako zalutana, da sploh ne vem, kje se me glava drži. Zdaj pa že malce zmedeno pišem.

Nekje ste rekli, da se moraš najprej izgubiti, da se lahko najdeš.

Hvala za odgovor, vam pa bom še pisala in morda kaj natančneje opisala. Lp, Izgubljena

Izgubljena, ahoy, prejel sem pošto, imam za poštimat še nekaj pisem pred vašim, odgovorim vam torej predvidoma nekako v začetku nasl. tedna, razen če ni kaj življenjsko urgentnega (nevarnega za vas in bližnje) ... Če je, mi prosim sporočite. Sicer pa potrpite. Ne utegnem zdaj prebrati, načeloma pisma daljša ko so, manj so urgentna ... Upam, da je tako tudi pri vas in da se lahko »situacija« začne reševati z nekaj dni odloga.

Če utegnete, nabavite še *Srečo*, notri so tudi navodila za anamnezo (v pismu za Alyo, »Kako najti ljubezen?«, vsekakor na začetku knjige), ta knjiga nudi več orodja, sicer pa vam pošiljam krajša navodila za anamnezo v priponki. Preberite in dopolnite podatke (ker ste, vidim, pri pisanju obširni, vem, da marsičesa ne bo notri).

Pričakujem, da se vprašanje ne bo omejevalo zgolj na predstavitev pojavnosti trenutnega problema, ampak bo vsebovalo vsaj najnujnejše podatke o poreklu, šolanju, karieri, sorojencih, starših, otroštvu in otroških sanjah (»Ko bom velik/a, bom ...«), morebitnih prejšnjih krizah, navadah, razvadah ipd.

Seveda je zaradi tega prepoznava v javnosti lažja. Če so podatki v pismu takšni, da bi njihovo prepoznavanje ob morebitni objavi – kajti pravica do objave brez kakršnihkoli obveznosti do dopisovalke/dopisovalca je moje edino »plačilo« – lahko imelo za vas ali vaše bližnje neblagodejne posledice, jih bodisi že sami ustrezno zakrinkajte (nadomestite z lažnimi, ki pa ne smejo spreminjati dejanskega stanja) ali pa, če bi se vam to zdelo preveč komplicirano, zapišite z VERZALKAMI (velikimi črkami), pa se bom potrudil in jih sam ustrezno predelal. LP Branko

Najlepša hvala, to pa je res ekspresen odgovor. Ne teče kri, tako da seveda lahko počakam tudi dlje kot do naslednjega tedna. Tako ali tako vam moram še malce dopolniti zadevo, ker sem jo čisto brezglavo zaključila in tudi premalo predstavila in opisala poglobitni del problema.

Glede anamneze – dudo na primer sem imela zelo dolgo, do četrtega leta. Sicer se ne spomnim, ampak menim, da je bilo zame ločevanje staršev in premalo pozornosti, čustev in ljubezni velik šok. Kolikor mi pravijo drugi, sem bila izjemno naporen otrok, ki je hlepel po pozornosti in znal zagnjaviti tudi človeka, ki ga je prvič videl. Velikokrat mi kdo reče, da sem dobro »ratala« glede na to, kakšen otrok sem bila. Rada sem bila oz. sem še vedno v družbi, izstopam rada, pritegujem pozornost, sem pa čisto rada tudi sama. Kot otrok sem veliko časa preživela v raziskovanju v naravi – večinoma sama. Želela sem biti znanstvenica za živali, kasneje pa sem se usmerila v pravo, za kar mi niti malo ni žal. Prvega fanta sem imela pri 16-ih, takrat sem z njim tudi izgubila nedolžnost – zelo lep spomin. Samozadovoljevati sem se začela zelo zgodaj, mislim, da pri štirih, spolnost je zame bila zmeraj zanimiva in izziva polna zadeva. Svoje telo sem se že zgodaj naučila spoznavati in ga uporabljati. Zelo rada seksam in nisem prav nič zavrta. Mislim, da ravno promiskuitetna nisem, vendar sem imela kar

nekaj spolnih partnerjev – večinoma sem z njimi bila sicer v vezi in večinoma so bila prisotna tudi čustva. V moji prvi daljši zvezi – štiriletni – s poročno pričo sedanjega partnerja (to je res prava dinastija), sem se tako navezala na njegove starše in stare starše, da sem še kakšno leto dlje ostajala s fantom zaradi njegove družine. Še danes se imamo radi, in ko se srečamo, smo vsi ganjeni in razmarmeladeni.

V družbi sem bila zmeraj lider, predvsem pa sem se zmeraj družila največ s fanti in že zgodaj začela spoznavati moško psiho. Sem tip ženske, malce samovšečno moram omeniti, da kljub dvema otrokoma zgledam dobro – vsaj tako mi pravijo tako moški kot ženske – sem tip ženske, ki rada flirta, moške spravlja ob glavo in tako dobiva potrditve. Pri partnerju tega nisem nikdar dobila, nobenih komplimentov glede izgleda, forme, ali da sem dobra mati, gospodinja ... Mislim, da je to tudi eden razlogov, zakaj sem začela bezljati okrog.

S starši se imamo radi, videvamo se skoraj vsak dan, predvsem z mamo, ki velikokrat tudi priskoči na pomoč pri vnučinjah, sicer sva v vzgojnih prijemih kot dan in noč, mislim, da ji jaz včasih celo tudi nalašč kontriram in delam nasprotno kot ona. Sedaj, ko imam s partnerjem probleme, mi stojita ob strani, sicer je veliko nasvetov nepotrebnih in morda celo škodljivih, ampak jih probam sama nekako spraviti skozi rešeto. S taščo, predvsem pa s tastom sploh ne govorim več in nimam več stika. Tudi moji starši in starši partnerja so se na nek način sprli. Sicer si nikoli niso bili prav blizu, saj so iz drugačnih svetov, ampak vsaj nek normalen obvezen družinski odnos pa je bil (rojstni dnevi in prazniki). Pozabila sem napisati, da sem dobila službo, trenutno sem tri mesece že zaposlena, zadovoljna, ni sicer juridična služba, a se sproti učim in sem možgansko aktivna. To je tudi bil v vsej krizi šok za partnerja, saj me ni imel več pod nadzorom tako kot prej, ko sem bila doma z otrokoma in je vedel, kje in s kom sem.

Še nekaj o moji avanturi – ko se je spet pojavil ta moški – torej ljubimec, sem spet zaživela, zažurala, počutila sem se polno in izpolnjeno, čeprav sem slišala v glavi zelo tihe očitke, da se mi je zmešalo in se obnašam kot najstnica. Res veliko sva se pogovarjala in v njem sem videla vse, česar doma nimam – kako logično, ne?! On je sicer dokaj ženskarški in tudi hud ego in samovšečen moški, ampak se mi zdi, da je karakterno zelo podoben meni.

Skratka, večino časa sem preživela in še vedno preživim z otrokoma, morda se včasih celo preveč na umeten način žene biti popolna mama, in sem tudi preveč stroga, po drugi strani pa tudi preveč popustljiva. Zdi pa se mi tudi, da preveč pričakujem od otrok, in sploh tastarejša, ki je zelo naporna, me hitro vrže iz tira. Vsekakor sem prenapeta, preutrujena in prezmedena, da bi bila takšna, kot želim biti – vse najnaj. In sploh se ne znam ustaviti.

Z mozem pa sva že tako daleč, vsaj jaz, da ga včasih organsko ne prenesem. Občutek imam, da je kot kameleon, ki se ravna po mojih občutkih, počutju, čustvih – če sem vesela, je tudi on, če sem v depri, je tudi on. On res deluje po principu daš-dam. Pa tudi izpije me kot spužva, energetsko mislim, visi na meni in namesto da bi me, ko pride domov, razbremenil, imam še enega otroka zraven, za katerega moram v vseh pogledih poskrbeti. Ni pa nobene ne fizične ne psihične podpore. Tudi do njegovega otroka sem postala ravnodušna in pikra. Mislim, da ga nekako kaznujem za svoje s trpljenjem prežeto otroštvo. Ne vem, vse je trenutno preveč kompleksno in sem res zmedena. Sem brez energije, jaz, ki sem sicer zmeraj prekipevala in jo razdajala in žarela ter sijala ne le zase in za svoje, temveč še za druge. Vedno sem čutila, da moram drugim odkrivati lepote sveta. To me je tudi takrat pritegnilo pri zdajšnjem partnerju – klic na pomoč – pokaži mi svet, veselja ...

Tako, mislim, da bi zadoščalo. Če pa imate še kakršnokoli vprašanje, da še kaj dopolnim, mi javite. Pa nič ni treba hiteti,

ker žil si ne bom rezala, partner pa je itak tako veliko odsoten, da bi morda se celo lahko navadila do smrti tako živeti. Ne, saj se šalim. Je pa res, da sploh ne vem, če se še da kaj rešiti, in tudi, saj sploh ni časa. Vse, kar skomunicirava preko gsma in tu in tam kakšnega maila, je bolj tako tako. Itak se zmeraj spičiva na koncu. Še vedno pa razmišljam o ljubimcu in nekje imam v rezervi, da bi morda bila lahko z njim, čeprav mislim, da on ne bi bil za to, ker je itak še bolj razdrobljen v srčni prah in izgubljen kot jaz.

Hvala, lepo bodite! Lola

Lola, vaše pismo je zelo zanimivo in vsebinsko bogato. Ne zdi se mi, da bi mu bilo treba še kaj dopisovati. Naj strnem svoje vtise:

Predvsem ne vidim nobene sledu izgorelosti. Pisma piše energična, odločna, neuklonljiva ženska, sposobna tudi samokritične ironije in humorja. Prav takšni ste, kakršni ste bili pri treh letih, ko ste se borili zase, za to, da vas opazijo, pripoznajo, vam namenijo pozornost. Mislim, da imate kratko malo srečo, da ste po psihični konstituciji tako krepki, kajti sicer bi vas bile okoliščine že zdavnaj dotokle.

Rojeni ste bili žal v hudo disfunkcionalni družini. V njej niste mogli vsrkavati vzorcev, ki bi vam koristili. Iskali ste stabilnost, a dobili v odziv očetovo izdajstvo, puščanje na cedilu, odsotnost in slabištvo, in materino, morda še hujše, slepoto za to, kakšni ste. Bili ste vseskozi živi, Živa sem! – je klicalo vaše vedenje, starša pa sta se trudila, da vas čustveno anestezirata (ni boljšega anestetika kot karierizem na vajetih ambicioznih staršev).

A vi se niste dali. Odkrili ste, zelo zgodaj, svoje telo in ste se naučili sami sebi nuditi tolažbo. Kako zdravi ste po konstituciji, se lepo vidi v tem, da vas masturbiranje ni izoliralo, ampak je bilo bolj izhod v sili – sicer pozneje ne bi mogli doživljati sproščajočega orgazemskega seksa v dvoje.

Bistvo vaše borbe je bilo v tem, da ste si vedno znali poiskati tisto, v čemer so vas prikrajševali. Torej, vsi vaši odzivi so bili absolutno umestni, vključno s pisanjem erotičnih sms-jev. Šlo je pač za to, da si postrežete s tistim, do česar ste upravičeni kot človek in ženska – torej do nekaj moške pozornosti, nekaj romantike.

Vse v redu in prav, si zdajle mislite, ampak kje je tu »catch«? Zakaj sem potem v tej godlji brez izhoda?

Iz otroštva prinašamo nerazrešene konflikte, ki želijo razrešitev v partnerstvu. Da bi se lahko ponovila prvotna travmatična situacija, si tudi vi izbirate partnerje, ki privabljajo transfer (čustveno vprojiciranje ključne odnosne osebe iz otroštva v drugo osebo v odraslosti) prav v tem, da so vedenjsko, značajsko, včasih tudi fizično in po starosti podobni prvotnemu povzročitelju travme. Seveda tak partner potem ponavadi ni zmožen storiti tistega, kar od njega terjate, namreč da bi bil drugačen od sebe. Praviloma ponavlja grehe svojega nezavednega vzornika (v vašem primeru izdajalskega očeta).

Tako je tudi z vašim partnerjem. Ne vem, ali pije (a »hedonist« je ponavadi le evfemizem za »pijanec«), vsekakor pa je slabič, mamin sine, kakršen je tudi vaš oče. In zdaj od njega pričakujete, da bo drugačen? Da je človek, ki beži pred odgovornostjo, bi se vam bilo moralo posvetiti že takrat, ko je 1) zapustil vas, ki vas je ljubil, za drugo žensko, in 2) takoj zatem zapustil njo, s katero je imel otroka, za vas. Na tej razvojni točki pa je tudi ostal. Tudi on je namreč prinesel iz svojega morastega otroštva svoje zavore in ograde, ki ga onesposablajo kot moškega (do te mere, da mu pravite »metroseksualec«, kar je po mojem evfemizem za mehkužneža).

Skratka, vaše preživetvene strategije so se obnesle, da so vas reševale in rešile v otroštvu in puberteti (in celo pozneje, recimo kadar ste se upali usekati se z materjo in se instinktivno odločiti za dejanja, ki so vas osvobajala – materinstvo recimo).

Problem s temi obrambami je, da delajo v odraslosti napoto, ker so pretoge. Če bi vam bilo vaše otroštvo naklonjeno v tem smislu, da bi bili imeli ljubečega očeta v stabilnem zakonu, ki bi vas bil že zgodaj naučil, kako blaženo je, če se lahko prepustiš moški skrbi in moškemu objemu, potem bi si bili lahko okrog dvajsetega leta, vsekakor pa po diplomi, zlahka našli samozavestnega moškega (podobo normalnega očeta) in bi se mu znali tudi prepustiti, da bi lahko skrbel za vas.

Vi pa ste bili krčeviti – in ste še zdaj. V resnici ste »neukročena trmoglavka«, še vedno nasršeni, še vedno vseskozi na nogah, vseskozi budno pozorni na to, da ne bi kak moški kdaj dobil »premoči«. Z drugimi besedami, moških vas je strah, namreč moških v njihovem dejanskem potencialu, ki je v tem, da znajo nuditi varnost, zaščito in čvrstost. In občudovanje, jasno – to, kar vam tako manjka v dosedanjih razmerij. Občudovanje, ki bi vam šlo samoumevno, kot osebnosti, ne pa kot nadomestni mami, ki mora odraslega fantka za rokco peljati v vrtec »čudovitega veseljstva« in nastopati kot njegova animirka.

To je razumljivo, kajti tega vzorca ne poznate, to ni vaš »bazen«, naučili ste se kot ribica plavati v svojem bazenčku, v katerega pravi moški (pravi v moralnem smislu besede) komaj kdaj pomoči nožne prste.

Ko govorim o tej togosti, naj vas opozorim še pred drugo togostjo, tisto, ki ste jo »podedovali« po materi. Imate hladno in manipulatorsko mater. V svojem preživetvenem boju ste se povsem upravičeno odločili za kontrascenarij (kontra tistemu, kar je imela ona prištmano za vas). In ste se odločili, da boste popolna mati. Zdaj že sami opazate, da popolnost očitno ni dober odgovor, prvič, ker postaja evfemizem za strogost (drugo obliko zahtevnosti), in drugič, ker vas utruja in zato občasno meče v nasprotno skrajnost. Svojima otrokoma (ali otrokom, če štejete posinovljenca) torej servirate zmedo, nestalnost, nestabilnost. Veliko boljše je biti »še kar dobra« mati, »zadosti

dobra« mati, ki ji ni treba drugega, kot da sledi svojemu materinskemu instinktu (instinktov namreč ne spridi nič, problem je le v tem, da se jih naučimo tlačiti in instinktivno vedenje nadomeščati s privzgojenim) in da v svojih otrocih uzira že od samega začetka »osebnosti«, ki jim gre vse tisto, kar osebnostim nasploh mora iti: spoštovanje, razumevanje in podpora njihovim avtentičnim interesom, nagnjenjem in potencialom. (Vse drugo, tudi »kesanje«, ki je tako pomembno v vzgoji, pride samo od sebe. Berite si o vsem tem pri velikem Winnicottu – recimo v knjigi *Otrok, družina in svet zunaj*, UMco).

Skratka, kontrascenarij je praviloma enako tog in prisilen kot (starševski) scenarij.

Pišete, kako želite biti najnaj in kako vas deklica meče iz tira, češ da zna biti zelo naporna. Bodite hvaležni nebu ali genetiki, ker sta jo obdarila s tisto trdoživo energijo, ki jo premorete tudi vi. Spoštujte to njeno preizkušanje čvrstosti doma in domačih sten (s čimer hočem reči ne le, da morajo veljati v domu stalna, trajna pravila, ampak da mora biti dom posebej čvrst prav v tem, da mama ne »ponori« ob otrokovi provokaciji, ampak se zaveda, da jo otrok preizkuša z najboljšim in odličnim namenom in iz globoke potrebe po oblikovanju samosmisla).

Morda ste na racionalni ravni vse to že sami doumeli. Emocionalno ste pa vendarle še vedno v živem pesku, kar se vidi po vaših zadnjih dveh izbirah – najprej ste si izbrali človeka-fantazmo, ki je bil nedosegljiv, potem pa še enega izdajalca (pravite, da je ženskar, torej vas bo izdajal).

Zdajle ta hip morate doumeti, pretreseni in olajšani morate spoznati, da si z moškimi, s kakršnimi ste se družili doslej, ne morete nič pomagati.

Vaš sedanji ljubimec, kot sami lucidno ugotavljate, je razdrobljen v srčni prah. Ko ga boste, če se za to odločite, zacelili, pa se bo začel ozirati za drugimi, saj je v resnici ženskar. Torej?

Vaš dosedanji partner, do katerega čutite organski odpor – se bi lahko spremenil?

Saj res, kako je s to spremembo?

Dejansko morate razumeti, da je dogajanje zadnjih let, ki ga doživljate sicer kot »ludnico«, v resnici posledica vaše notranje potrebe po spremembi. Niste bili zadovoljni z drobtinicami, ki ste si jih sami metali z domače mize, in ste šli naprej. Ko ste začeli pisati sms-je, ste v nekem smislu ponavljali staro napako, v drugem pa vendarle naredili korak naprej, kajti to je konec koncev destabiliziralo dotedanjo kletko, naredilo konec dotedanjemu životarjenju. Naredili ste korak naprej, partner pa vam ni znal in ne zmozel slediti. Namesto da bi občutil vaš korak kot izraz notranje potrebe in jo poskusil sam potešiti, se je raje prelevil v besnega pravičnika in vas začel maltretirati, vas socialno črniti in onemogočati. Zdaj se je situacija sicer nekoliko umirila, vendar ostaja stanje *quo ante* – nič se ne vidita, funkcionirata kvečjemu na ljubo otrok (kakor da tema dvema tak navidezen dom lahko kaj nudi).

Zgodovina medčloveških odnosov nas uči, da človek lahko spremeni sebe, nikakor in nikdar pa Drugega. Velik del težav in zastojev pri terapiji pa izvira iz tega, da moški, pač v kastracijskem strahu, sploh nočejo priznati, da bi bilo z njimi kaj narobe, in torej sodelujejo zgolj kot »zdravitelji Druge«. Sami boste vedeli, ali je bilo tako tudi z vašim možem in z vami v tistem psihoenergijskem programu, karkoli že to pomeni. Če je šel zraven s tiho mislijo, da ste vi tisti, ki morate napredovati, potem je jasno, da se reč ni mogla posrečiti.

Kaj torej predlagam? Pišete mi, da se strinjata glede tega, da se še imata rada, obenem pa pišete, da ga organsko ne prenesete več. Kaj bo torej držalo? – kajti oboje ne more. Če vas prva jutranja misel nanj razveseli – ko se še zbujate iz sanj, ko še prav ne veste, kdo ste in kje ste – potem je prognoza glede skupne prihodnosti ugodna, če pa vas zgrozi in obteži, potem je prognoza slaba.

Seveda boste na koncu vprašali, kje so vsi ti dedci, o katerih vam vneseno govorim. Na to lahko odgovorim samo, da imajo navado, da se pojavijo sami od sebe, brž ko začne ženska s svojim vedenjem kazati, da bi jo utegnili zanimati. Ne mislite, da samozavest (nekompenzirana) moškemu prepoveduje, da bi ženski polaskal, ji izrekel kompliment. Predvsem jo bo pogledal v oči, in v tem pogledu se bo bralo še kaj drugega od lovske prežavosti.

In kako se spremeniti? Prvi korak ste že naredili s tem, da ste si priznali, da tako ne gre več naprej. Vse drugo sledi samo od sebe, seveda sledeč maksimi »pomagaj si sam in tudi kak svetovalec ti bo pomagal«.

Da se razumeva: poanta ni v tem, da se prelevite v nežno cvetko. Močni boste vedno, tega ste se naučili, to je del vas, ki se ga ne smete odreči. Gre le za to, da se morate naučiti prepustiti se. To pomeni, da se morate odreči ideje in predstave, da morate biti močni. Saj ja vidite, kam vas je pripeljala iluzija, da boste s popolnostjo pridobili naklonjenost najbližjih. Kot pri drugih je tudi pri vas glavno, da se najprej uzrete, kakršni ste (močni, a srce je mehko), in da se potem tudi sprejmete, kakršni ste. Sprejetje samo bo dalo vašemu »oklepu«, vaši moči, elastičnost in dobro poroznost, da bo prepuščal tisto, kar je vredno prepustiti prav v srce.

Če bi le želeli poskusiti še bodisi s partnerjem bodisi z ljubimcem, vam posredujem naslov strokovnjaka, ki bi vaju dinamično obravnaval in kam pripeljal.

Lahko pa poskusite tudi sami, s tem da občasno mene povprašate za kak žegen. Močni ste dovolj za to, bistri tudi (še preveč), energični tudi, motivirani tudi, mladi tudi – ko se boste parkrat odrešujoče razjokali, boste videli, da ste tudi mehki dovolj.

LP Branko